

SPELET OM VÄRLDSHANDELN – kort om aktörerna

Kort om...

...EU

EU består av 27 stabila demokratier med varierande men hög levnadsstandard. EU vill gynna de europeiska företagen. De tycker att patentregler även ska skydda företag som utvecklar läkemedel och biologiska resurser till produkter (t ex nya växtsorter). De menar också att jordbruket inte kan behandlas som vilken industri som helst eftersom det är ”multifunktionellt”, d v s viktigt av många olika anledningar, som kultur, glesbygd, miljö och sysselsättning. EU vill ha ett investeringsavtal som innebär att företagen ska ha möjlighet att etablera sig i andra länder utan att få krav ställda på sig att använda lokala resurser, återinvestera en viss del av vinsten i landet med mera.

...USA

USA mår alltid om ”frihandel” för att trygga den amerikanska livsstilen. De vill ha ett avtal som ger konsumenterna billigare varor och producenterna större exportmöjligheter, samtidigt som de vill skydda den inhemska produktionen mot import. USA tycker att patentregler borde gälla alla sorters produkter och alla länder. Ingen ska kunna åka snålskjuts på att andra har satsat på forskning och utveckling. Landet är en av världens största producenter av jordbruksvaror och välkomnar en avreglering på området. USA är positiv till ett investeringsavtal, men driver inte frågan särskilt hårt. USA räknar med att få de fördelar för amerikanska företag som ett sådant avtal skulle ge (exempelvis möjligheter att etablera sig i andra länder utan krav på att behöva återinvestera en del av vinsten), via exempelvis regionala handelsavtal.

...Indien

Indien är världens största demokrati med sina en miljard invånare. De vill ha ett avtal som gynnar export av varor från arbetsintensiva sektorer som jordbruk och textilier, där de har fördelar. Men fattiga länder måste ha rätt att skydda sitt jordbruk, t ex genom att stoppa eller begränsa import som hotar att slå ut lokal produktion, för att trygga livsmedelsförsörjningen. Alla har rätt till liv och hälsa; stora företag ska inte hindra människor från att få tillgång till billiga mediciner eller spara lite av skörden till nästa års utsäde. Därför är Indien emot tvingande patentregler för läkemedel och biologiska resurser (t ex växtsorter) och vill återfå möjligheten att undanta detta från patentavtalet. Indien är en stark motståndare till ett investeringsavtal eftersom de menar att det hindrar deras möjligheter att driva en egen ekonomisk politik. Ett investeringsavtal skulle förbjuda dem att särskilt gynna lokala småföretag genom att ge dem företräde framför utländska företag när man säljer licenser och tillstånd t ex för skogsavverkning eller fiske.

SPELET OM VÄRLDSHANDELN – kort om aktörerna

...Brasilien

Brasilien har goda förutsättningar att bli en ekonomisk stormakt, men i landet finns mycket djupa klyftor mellan rika och fattiga. De vill ha ett avtal som avreglerar jordbrukshandeln fullständigt så att Brasiliens framgångsrika jordbruk får konkurrera om nordens marknader. Brasilien är negativ till patentlagstiftning för läkemedel. Därför är landet mån om att återfå möjligheten att själv ha kontroll över sina biologiska resurser, så att de inte hamnar i händerna på utländska företag. Nord ska inte kunna skylla på försiktighetsprincipen för att stoppa syds varor. Brasilien är inte särskilt intresserade av ett investeringsavtal, eftersom de på samma sätt som andra fattiga länder vill kunna ge särskilda företräden till egna företag för att bygga upp den lokala industrin. Jordbruksexporten är dock oerhört viktig för Brasilien och därför kan de tänka sig att acceptera ett investeringsavtal i utbyte mot en avreglering av jordbruket.

...Moçambique

Moçambique är ett av världens fattigaste länder med en stor utlandsskuld och är **beroende av lån och bistånd**. De vill ha ett avtal som tvingar nord att öppna sina marknader för syds jordbruksprodukter och att sluta snedvrیدا konkurrensen genom dyra stödåtgärder till sitt jordbruk. Fattiga länder måste dock få skydda sig mot att för stor import kan slå ut det inhemska jordbruket och hota en säker tillgång till mat (livsmedelssäkerhet) och befolkningens överlevnad. Alla har rätt till liv och hälsa och därför får avtalet inte hindra rätten att kopiera dyra mediciner och spara sina fröer. Moçambique vill inte ha ett avtal kring investeringar, eftersom de menar att ett sådant avtal förmodligen begränsar deras utrymme att bedriva en egen ekonomisk politik och inte nödvändigtvis medför mer utländska investeringar. De har inte heller kapacitet att förhandla så många olika områden. Moçambique vill ha rätt att ställa krav på utländska investerare att de t ex använder lokala leverantörer och bidrar med tekniköverföring

...Bondealliansen

Bondealliansen är en indisk folkrörelse med fyra miljoner medlemmar, som är en del av en internationell rörelse. Bondealliansen anser i princip att jordbruksprodukter inte ska omfattas av de globala handelsreglerna, eftersom jordbruket garanterar överlevnad, bevarar kulturen och sysselsätter en majoritet av befolkningen i fattiga länder. De trycker hårt på rätten för länder att själva bestämma sin jordbrukspolitik och välja strategier för sin försörjning, samtidigt som det är mycket viktigt att de rika länderna upphör med sina exportsubventioner. Bondealliansen är emot att patentlagstiftning omfattar biologiska resurser (t ex växtsorter) och läkemedel, eftersom de anser att företagen därmed skulle ta makten över maten. Bondealliansen är motståndare till ett investeringsavtal eftersom de menar att det hindrar fattiga länders möjligheter att gynna uppbyggandet av en inhemsk industri. Fattiga länder måste ha rätt att ställa krav på utländska investerare att de t ex ska använda lokala resurser och återinvestera en viss del av vinsten i landet.

SPELET OM VÄRLDSHANDELN – kort om aktörerna

...Rättvisegruppen

Rättvisegruppen är en internationell biståndsorganisation som arbetar med utvecklings- och biståndsfrågor samt bedriver ett opinions- och lobbyarbete kring globala ekonomiska regelverk. De menar att nord måste öppna sina marknader för de varor som är viktiga för syd, framför allt textilier och jordbruksprodukter, men också att fattiga länder måste ha möjlighet att skydda sina marknader. Rättvisegruppen är emot ett investeringsavtal, eftersom man anser att det skulle begränsa u-ländernas möjligheter att styra sin egen utveckling. Det måste vara möjligt för ett land att gynna sina inhemska investerare jämfört med utländska som när som helst kan ta pengarna ut ur landet. De menar att flera FN-konventioner står i konflikt med de globala handelsreglerna. Rättvisegruppen anser att biologiska resurser, t ex växtsorter, och läkemedel bör kunna undantas kraven på patentering.

...Industrigruppen

Industrigruppen är en intresseorganisation för multinationella företag, flera med större omsättning än många stater. De vill ha ett avtal som gör det lättare att investera, producera och exportera överallt i världen. Det är självklart att produktutveckling måste skyddas genom patentregler. Vad gäller läkemedel och biologiska resurser (t ex växtsorter) finns det bara en större anledning att främja forskning och utveckling – världen behöver mat och mediciner. De vill ha så få störningar av marknaden som möjligt och anser att alla tjänar på så mycket avreglering som möjligt. Industrigruppen vill ha ett investeringsavtal, eftersom det innebär skydd för och stärkande av företagets rätt. Företagen måste ha rätt att investera i andra länder utan att få krav, som att återinvestera en del av vinsten i landet, ställda på sig.

...Sekretariatet

Sekretariatet består av välrenommerade personer med en bakgrund inom internationell förvaltning. De är utvalda för att de är bra på den svåra konsten att få tvistande parter att komma överens. Sekretariatet ska vara neutralt, men personerna kommer från nord eller har utbildats i nord och är positivt inställda till ökad handel i sig. Deras roll är att på alla tänkbara sätt underlätta kompromisser och framsteg för att föra ett avtal i hamn och på så sätt motverka ett protektionistiskt handelskrig där länderna isolerar sig. Sekretariatet ska vara neutralt, men i realiteten står de närmare vissa parter, fr a EU och USA. Sekretariatet är måna om att avtalet respekteras, och vill därför också att de förhandlande parterna ska vara så nöjda som möjligt. De kan försöka övertyga länder som är motståndare till vissa av avtalen.